

Asia: VN/8932/2025-VNK-1

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi arvonimiverolain 2 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arvonimistä suoritettavasta verosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

VN/8932/2025-VNK-1

Akava kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa.

Esityksen pääasiallinen sisältö

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi arvonimistä suoritettavasta verosta annetun lain 2 §:n veroasteikkoa, jota on sovellettu lain voimaantulosta 1.1.2002 alkaen. Veroja korotettaisiin 35 prosenttia vuosien 2002–2025 kustannuskehityksen huomioon ottamiseksi. Veroasteikon alimmissa veroryhmissä korotus olisi kuitenkin suurempi, jotta vero kattaisi myös näiden arvonimien osalta riittävällä tavalla arvonimihakemusten käsittelyn viranomaiskustannukset.

Esityksellä täydennettäisiin myös veroasteikon luetteloa julkisyhteisöistä, joiden palveluksessa oleville henkilöille myönnetyistä arvonimistä peritään alempaa veroa. Luetteloon lisättäisiin valtion, kunnan ja kirkon rinnalle hyvinvointialueet. Lisäys olisi teknisluonteinen ja perustuisi vuoden 2023 alusta toteutettuun sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistukseen (ns. hyvinvointialueuudistus), jonka yhteydessä perustettiin hyvinvointialueet.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2026.

Taustaa

Arvonimet ovat julkisia tunnustuksia kansalaiselle työstä, jonka hän on tehnyt yhteiskunnan hyväksi. Arvonimiin ei liity oikeuksia tai velvollisuuksia.

Arvonimeä koskeva hakemus osoitetaan tasavallan presidentille. Avoimesta kirjeestä, jolla tasavallan presidentti myöntää arvonimen, maksetaan kertaluonteinen vero valtiolle. Veron maksaa arvonimeä koskevan esityksen tekijä. Veron suuruus riippuu siitä, miten korkealle arvonimi sijoittuu kaikkiaan 16 ryhmään jaetun 114 arvonimen joukossa. Arvokkaammasta arvonimesta peritään korkeampi vero.

Arvonimien veroon sovelletaan kahta eri verokantaa riippuen siitä, onko arvonimen saaja yksityisen vai julkisen sektorin palveluksessa.

Täysimääräinen vero peritään silloin, kun arvonimen saajan päätoimi on yksityisoikeudellisessa yhdistyksessä, yrityksessä, valtion liikelaitoksessa tai valtionyhtiössä taikka kunnan tai kuntayhtymän liikelaitoksessa. Huomattavasti matalampaa veroa on arvonimistä peritty koko itsenäisyyden ajan, jos arvonimen saaja on valtion, kunnan tai kirkon palveluksessa. Nykyään tämä alennettu vero on keskimäärin 25 prosenttia täysimääräisestä verosta. Tulkintakäytännössä matalampaa veroa on peritty myös arvonimistä, joiden saaja on päätoimisesti sellaisen itsenäisen oikeushenkilön palveluksessa, joka hoitaa sille erikseen säädettyjä julkisia tehtäviä. Tällaisia ovat esimerkiksi Suomen Pankki, Kansaneläkelaitos, Työterveyslaitos, Keva, Kuntien takauskeskus, yliopistot tai julkisoikeudelliset säätiöt.

Akavan kanta

1. Arvonimistä suoritettavia veroja korotetaan 35 prosenttia vuosien 2002–2025 kustannuskehityksen huomioon ottamiseksi. Veroasteikon alimmissa veroryhmissä korotus on suurempi, jotta vero kattaisi riittäväällä tavalla arvonimihakemusten käsittelyn viranomaiskustannukset.

Akava vastustaa ehdotusta. Veron korotuksen pitää olla paljon suurempi, vähintään toteutunutta kuluttajahintojen nousua vastaava eli noin 50 prosenttia. Lisäksi Akava ehdottaa, että arvonimiveroa aletaan vastaisuudessa korottaa säännöllisesti vuosittain esimerkiksi toteutuneen kuluttajahintaindeksin tai ansiotasoindeksin muutoksen perusteella.

Arvonimiveron suuruutta ei ole tarkistettu kertaakaan arvonimiverolain voimaantulon 1.1.2002 jälkeen. Vertailun vuoksi kuluttajahintaindeksi on noussut vuoden 2002 alusta vuoden 2025 maaliskuuhun 52 prosenttia ja ansiotasoindeksi 88 prosenttia.

Arvonimien hinta on jäänyt pahasti jälkeen yleisestä hinta- ja kustannuskehityksestä. Siihen ei ole yhtään oikeasti järkevää syytä, paitsi se ilmeinen, että hintaa ei tarkisteta säännöllisesti.

Voidaan kysyä, miksi juuri arvonimien hinta pidetään hallinnollisella päätöksellä (tai sen puuttumisella) ennallaan yli kahden vuosikymmenen ajan, kun

samaan aikaan tulot ja kaikki muut hinnat nousevat? On vaikea ymmärtää, miksi arvonimien hinnan pitäisi laskea suhteessa yksityisen kulutuksen hintaan tai ansiotasoon. Jos pidämme arvonimiä arvostettuina, arvokkaina ja tavoittelemisen arvoisina, eikö tämän pitäisi näkyä siten, että niiden hinta nousee vähintään samaa vauhtia kuin kuluttajahinnat tai ansiotaso keskimäärin?

Tasavallan presidentti myönsi vuosina 2020–2024 keskimäärin 130–150 arvonimeä vuodessa, joista kertyi valtiolle verotuloja keskimäärin noin 860 000 euroa vuodessa. Niinpä arvonimiveron fiskaalinen merkitys on hyvin pieni. Sen tuotto kattaa kuitenkin helposti arvonimiasioiden valmistelusta aiheutuvat kustannukset (noin yksi henkilötyövuosi valtioneuvoston kansliassa). Akavan ehdottama tuntuva arvonimiveron korotus ja siirtyminen säännöllisiin veronkorotuksiin vuosittain tuskin muuttavat tilannetta oleellisesti suuntaan tai toiseen.

2. Esityksellä täydennetään veroasteikon luetteloa julkisyhteisöistä, joiden palveluksessa oleville henkilöille myönnettyistä arvonimistä peritään alempaa veroa. Luetteloon lisätään hyvinvointialueet valtion, kunnan ja kirkon rinnalle. Lisäys on teknisluonteinen.

Akava kannattaa esitystä. Kyseessä on välttämätön tekninen lisäys.

Suomeen muodostettiin vuoden 2023 alussa 21 hyvinvointialuetta, jotka kuuluvat nykyään julkisyhteisöihin. Alempaa verokantaa ei kuitenkaan sovelleta, jos arvonimen saaja on hyvinvointialueen tai hyvinvointiyhtymän liikelaitoksen taikka sellaisen osakeyhtiön, joissa hyvinvointialue tai hyvinvointiyhtymä on osakkaana, päätoimisessa palveluksessa.

Sorjonen Pasi
Akava ry